

LBRIS

We know
books

MIHAIL SEBASTIAN

**FRAGMENTE DINTR-UN
CARNET GĂSIT**

* * *

FEMEI

Ediție îngrijită și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop

Coperta I: păianjenul Hobo

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SEBASTIAN, MIHAIL

Fragmente dintr-un carnet găsit. Femei / Mihail Sebastian;

ed. îngrij. și stud. introd. de Lucian Pricop. - București :

Cartex, 2023

ISBN 978-606-9604-53-3

I. Pricop, Lucian (ed.) (pref.)

821.135.1-31

Cuprins

Nirvanizarea erotică a lumii

(studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7

Notă asupra ediției / 15

Fragmente dintr-un carnet găsit / 17

Femei / 53

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Într-o seară de noiembrie (în împrejurări pe care ar fi prea lung să le povestesc aici) am găsit la Paris, pe podul Mirabeau, un carnet cu coperti negre, lucioase, de mușama, ca acelea în care obișnuiesc băcanii să-și țină socotelile. Erau exact 126 de pagini – hârtie comercială – scrise mărunt, regulat, fără ștersături. Lectură curioasă, obositoare pe alocuri, pasagii obscure, notații ce îmi erau străine, ba chiar absolut opuse.

L-am căutat pe proprietarul aceluia caiet. L-am căutat cu suficientă stăruință, pentru ca scrupulele mele să fie împăcate, dar cu mijloace destul de vagi, pentru ca totuși caietul să-mi rămână.

Public aici câteva fragmente. Stângăcia unor expresii, dacă există, e datorată în întregime traducerii mele. Manuscrisul e în franțuzește.

Am dat pe alocuri, unde traducerea mi s-a părut cu totul insuficientă, în paranteze, expresia exactă a textului. Țin de altfel, la dispoziția curioșilor, originalul.

1

... Cum îi povesteam lui M. D. întâmplarea asta, el observă în treacăt:

– Frumoasă experiență!

Atâta a înțeles din tot ce i-am spus. O experiență. Am oroare de termenul ăsta. E bun pentru exercițiile lui de psihologie aplicată. Eu nu pot să trăiesc cu foaia de observație în mână. Să înconjur viața ca un spectator, să o ajustez aici, să o proptesc dincoace, să o aranjez. Între un arbust ce crește barbar și între un grădinar cu foarfece și planuri, simpatia mea de animal merge către cel dintâi, întregă.

Nu am împotriva acestor apucături de psiholog decât facultatea de a uita. Dar o am întregă. *Nu m-a obsedat niciodată amintirea unei femei posedate.* (De altminteri, viața mea se joacă altundeva decât în țercul amorului.) *Niciodată nu m-a urmărit un cuvânt spus, un surâs sau un spasm.*

Ce să fac eu cu toate aceste frunze moarte, cărora M. D. le spune experiențe? Dacă uneori, atât de rar, împotriva firii mele închise, am avut anume momente de fericire adâncă, a fost tocmai pentru că am știut să le trăiesc așa cum veneau, fără să caut nimic dincoace sau dincolo de ele.

M. D., care e medic, suferă de o deformare profesională. Ia măsuri preventive împotriva vieții, cum le-ar lua împotriva febrei tifoide. Strânge experiențe pe stradă, cum strângea altădată observații la clinică, în vremea în care își lucra teza de doctorat. Nu. Jocul ăsta mă scoate din sărite. Eu nu vreau să previn nimic și nu vreau să corectez nimic. Vântul care bate, îl primesc în față. Să mă pătrundă ca pe un arbore în stepă, să mă lovească după bunul lui plac și

să înceteze când o voi! Cu atât mai bine dacă până la urmă eu am să rămân tot în picioare! Și dacă nu...

Ah! Experiențele acestea amuzante pe care le piepteni, le lustruiești, le simplifici și le așezi pe urmă în memorie ca într-o vitrină! Cine știe? Poate că au să mai servească odată! Ei bine, nu! Dintre toate avarițiile, pe asta o urăsc cel mai tare: să agonisești bucăți de viață pentru mai târziu, pentru bătrânețe, pentru momentele de plictiseală eventuală. Nu sunt eu în stare să fac asemenea economii. Mușc dintr-un măr, atât cât am poftă: pe urmă, când m-am săturat, îl arunc.

2

Cred că am îndurat cu destul stoicism tot felul de umilințe, dar că una singură mi-a fost totuși cruțată. Umilința de a rata. Ratezi când te abați din drumul pe care vrei să-l urmezi sau când ajungi acolo unde ți se pare că ar trebui să ajungi. Eu însă nu m-am socotit niciodată sortit unui anume drum. Am umblat pe unde întâmplarea m-a purtat, am ajuns acolo unde s-a potrivit să ajung.

Esențialul se petrecea altundeva decât în isprăvile mele vizibile. Ceilalți – prieteni, femei și dușmani – îmi urmăreau viața pe acest cadran din afară, mulțumiți că pot citi în cifre ceva, care nu se citește poate decât în bobi. Și eu râdeam, știind cât de departe mă găsesc de socotelile lor.

... M-am gândit de multe ori la soarta unui cal pur sânge, ajuns din voia întâmplărilor să tragă căruțele primăriei la un ham cu gloabele prăpădite din grajd. E o imagine care nu mă întristează.

3

(poor old self.)

... Când a văzut că nu-i răspund și că plecarea ei mă lasă indiferent, E. s-a întors din prag. Era mirată. Poate că și vanitatea ei de femeie era puțin în joc. Dar mai ales era mirată.

Cum? Mă părăsește, îmi spune răspicat că nu mă iubeste, că n-are să mai vină niciodată la mine, mă lasă chiar să înțeleg că altcineva, altcineva „mult mai bine” decât mine are să-mi ia locul, – și eu nu răspund, nu protestez, nu mă ridic!

Biata fată! Și ea, cu atâta deșteptăciune câtă i-a dat Dumnezeu, are naivitatea să înțeleagă, și ea crede că toate trebuie să aibă un înțeles în lumea asta! Mă credea învins și mă vede în fața ei calm.

Dacă ar înțelege că toate istoriile acestea de amor n-au pentru mine decât importanța unui detaliu! Dacă ar ști că în romanul nostru terminat, eu am fost tot timpul absent, singur, străin! Iubirea este în viața mea o ocupație secundară și de aceea înfrângerile mele în această ordine sunt fără consecințe. Ce îi pasă unui campion la fugă, dacă cineva îl învinge într-un *match* de box? Dar cum să facă E. această distincție (chiar dacă i-aș explica-o așa, în termeni de sport), ea, care joacă la ruletă pe banda iubirii și când pierde, pierde totul?

4

Am avut și eu crize în amor, dar – deși ele sunt deja vechi și amintirile mele mă pot înșela – cred că totdeauna, la rădăcina lor, a fost altceva. Un anume dezgust pentru o viață pe care o simțeam devenind prea sigură de ea, prea inertă. Un anume dor de a rupe cu o întregă situație, care nu era propriu-zis o situație, ci numai o acumulare de fapte mărunte, ce mă imobilizau prin mulțimea și mediocritatea lor.

Atunci căutam spre dragoste, ca spre o fereastră. Și mă înșelam crunt. Chiar la Lyon în 1922. Da, chiar și atunci!

Fiindcă în fond – și o mărturisesc fără tristețe, dar de asemeni fără orgoliu – niciuna dintre aceste așa-zise crize amoroase nu era destul de puternică pentru ca să n-o fi putut lichida în bordelurile din Monsieur le Prince. Pe urmă rămânea restul.

5

Nu cred să am o vocație specială pentru mizerie. Observ numai că ea nu mă dezgustă.

... Serile lungi din noiembrie, cursele nesfârșite în ploaie, pe uliți păcătoase, dincolo de Austerlitz, în Bastilia, în Place du Tertre, întoarcerile târzii pe malurile Seinei! Ploaia mă pătrunde ca pe o bârnă putredă, luminile vitrinelor mi se par nereale, clopotul tramvaielor vine asurzitor din susul străzii, eu mă opresc prosteste la galantarele brutărilor, citesc soldurile la măcelării, un biftek 2,50, o escalopă 3,75, plec mai departe din obișnuință, așa cum m-am oprit, nu ocolesc băltoacele, nu cer iertare când dau cu cotul într-un pieton, nu mă feresc de automobile, nu mă gândesc la nimic. Și mângâierea cuminte (în text: *paisible*, n.t.) a ploii pe obraji!

Cum aş explica, dacă mi-ar cere-o cineva și dacă aş avea poftă s-o fac, cum dracul aş explica profunda mea liniște în ceasurile astea? Că doar nu sunt nici un vagabond, nici un resemnat!

Și nici măcar nu cred în sărăcie, ca într-o stare de suflet (în text: *état de grâce*, n.t.). Întâmplarea din zorii lui 1 Ianuarie, sus la Sacré-Cœur, mi-a dovedit-o...

6

Încă un cuvânt pe care trebuie să-l suprim din vocabularul meu: *explicație*. Vorba asta pentru mine n-are niciun sens.

Eu n-am avut crize sufletești. Am avut numai anotimpuri. Și dacă crizele s-or fi explicând, anotimpurile nu.

Eu intram în tragic, așa cum trebuie să intre o plantă în iarnă. Am avut iernile mele sufletești, și gata! De asta nici n-am urlat de deznădejde, nici n-am așteptat măcar. Ce să aștept? Ce așteaptă un pom în ianuarie, desfrunzit cum e, cu coaja crăpată și ramurile negre?

Singura mea ispravă în acest lung trai al meu, singura zic, a fost să pricep la timp că, deși existența mea este un fapt unic în desfășurarea lumii, un fapt fără precedent și fără urmare, totuși ființa mea intră în cadrele mari ale zoologiei.

Crize și explicații devin niște biete jucării în fața acestui adevăr.